

Parashat Shoftim

שׁוֹפְטִים וְשׁוֹטְרִים תִּתֶּן לָךְ בְּכָל שַׁעְרֶיךָ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ לְשִׁבְטֶיךָ
וְשִׁפְטוּ אֶת הָעָם מִשְׁפָּט צֶדֶק.

*"Appoint judges and policemen in all your gates which G-d your G-d gives you, according to your tribes, that they may judge the people equitably."*¹

Although it is not evident in English,² the imperative "appoint" as well as the pronouns "your" and "you" are in the singular.

ספר הלכות, פרשת שופטים

י"ל, למה לא אמר שופטים ושוטרים תתנו לכם בכל שעריכם בלשון רבים.

Sefer HaLikutim, parashat Shoftim

Why is this commandment phrased in the singular, rather than in the plural?

אמנם שמענו משם הרב הגדול חיים ויטאל זלה"ה, לרמוז שכל אחד ואי מישראל יש לו כמה שערים, ואלו הם, שער הרואות העינים, שער השמע הוא האזנים, שער הדיבור הוא הפה, שער הריח הוא האף, שער המישוש הם הידים והרגלים.

We heard in the name of the esteemed Rabbi Chaim Vital, of righteous memory, that this is so in order to indicate that every individual Jew has several "gates." These are: the gates of sight, the eyes; the gates of hearing, the ears; the gate of speech, the mouth; the gate of smell, the nose; the gate of touch, the hands and feet.

Just the gate of a domain is a passageway through which one enters and exits, the "gates" of the person are his sense organs, through which stimuli enter his mind and he reacts to the outside world. The skin – here represented by the hands and feet, its principle loci of action, is in fact considered an "organ" in many biological contexts, no less than the other organs mentioned here.

איכ צריך האדם שישים לו שופטים ושוטרים בכל אלו השערים הנז', ר"ל, שיגדור עצמו שלא יביט בדבר ערוה, ולא יטה אוזן לדברים שאינם הגונים, ולא ידבר נבלות פה ולא רכילות, ולא יריח ריח בשמים של ערוה, ולא יגע בדבר ערוה בידי, ולא ילך לדבר עבירה, או לבתי טרטירות וקרקסאות. לזה אמר שעריך בלשון יחיד, לרמוז על האמור.

Thus, a person must position "judges" and "policemen" at each of these "gates," in order to protect himself from looking at women forbidden to him, listening to untoward matters, speaking in a foul or malicious manner, smelling the perfume of a woman forbidden to him, touching such a woman or walking to commit a sexual sin, or walking to theatres or circuses. This is why "your gates" is phrased in the singular, in order to indicate the above.

1. Deuteronomy 16:18.

2. At least in Modern English. Archaic English would use "ye" to distinguish the plural "you" from the singular "you."

וכשהוא גודר שעריו מן החטא, אז נאמר פתחו שערים ויבא גוי צדיק וגוי, מדה כנגד מדה, וגם זוכה לייש עולמות של כל צדיק וצדיק, שיפתחו לו שעריהם, כי כל עולם יש לו שער.

When a person guards his “gates” from sin, it is said of him, “Open up, O gates, that a righteous nation may enter,”³ measure for measure.⁴ Furthermore, the 310 worlds destined for every righteous person will open their gates for him, for every world has its entrance gate.

The final section of the Mishnah begins:⁵ “Rabbi Yehoshua ben Levi said: The Holy One, blessed be He, will in the future bequeath every righteous individual three hundred and ten worlds, as it is written: “To bequeath substance to My beloved, and I will fill their storehouses.”⁶ The numerical value of the word for “substance” (*yesh, yud-shin*) is 310.

עוד דע, כי מכאן עד לרקיע, כמה מיני מקטריגים ומלאכי חבלה, וגם השבעה רקיעים כמה שערים יש לכל רקיע ורקיע, וכמה שומרים יש על כל שער ושער. וכשהנשמה עולה, בודקים אותה, אם היא זכאה פותחין לה השערים, ומניחים אותה ליכנס, ואם לאו דוחין אותה לחוץ, ונועלים השערים בפניה, ואין מניחים אותה ליכנס. ומפני זה, ראוי לכל בעל שכל שיתן אל לבו בחיים חייתו, לגבול ולגדור שעריו הנוזל, ואז זוכה שיפתחו לו שערי צדק כאמור.

Know as well, that on the path from here to heaven there are all sorts of accusing angels and angels of destruction, and there are a number of gates to each of the seven heavens, each of which is guarded. When the soul ascends it is inspected. If it is worthy, the gates are opened for it and it is permitted to enter. If it is not, it is pushed outside, the gates are closed before it and it is not allowed to enter. For this reason, every intelligent person should take this teaching to heart while he is still alive and control and guard his “gates,” as we said above. He will then merit to have the gates of righteousness opened before him, as we have said.

The “accusing angels” and “angels of destruction” are the corresponding elements to “judges and policemen” on the side of evil. The accusing angels tally off the individuals sins, which were brought about by not properly guarding his “gates,” and the “angels of destruction” cause the ascending soul to suffer accordingly.

The seven heavens are listed in the Talmud:⁷

7	<i>Aravot</i>	“darkness”
6	<i>Machon</i>	“residence”
5	<i>Ma'on</i>	“habitation”
4	<i>Zevul</i>	“habitation”
3	<i>Shechakim</i>	“dust”
2	<i>Rakia</i>	“firmament”
1	<i>Vilon</i>	“curtain”

3. Isaiah 26:2.

4. Meaning: the reward is of the same nature as the commandment fulfilled.

5. *Uktzin* 3:12.

6. Proverbs 8:21.

7. *Chagigah* 12b.

❧ 2 ❧

כִּי יִפְּלֵא מִמֶּנּוּ דְבַר לְמִשְׁפָּט בֵּין דָּם לְדָם בֵּין דִּין לְדִין וּבֵין נֶגַע לְנֶגַע דְּבַרִּי
רִיבַת בְּשַׁעְרֵיךָ וְקִמַּת וְעָלִיתָ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֶיךָ בּוֹ.

"If something be too complicated for you to judge, whether it be between two types of blood, or two different cases, or types of plague, or an argument in your gates, go up to the place that G-d your G-d will chose."⁸

The "place that G-d will chose" refers to the site of the Temple in Jerusalem, where the high court, the *Sanhedrin*, met. They are the final judicial authority of the Torah.

לקוטי תורה, פרשת שופטים

ארז"ל (בנוה"ח ובמדרשות, על הפסוק כרו לי זדים שיחות אשר לא כתורתך) ששאלו מלה"ש להקב"ה (בשעת החורבן)

Likutei Torah, parashat Shoftim

According to our sages, this verse alludes to an exchange between the Ministering Angels and the Holy One, blessed be He, when the Temple was being destroyed.

The following exchange is based on the idea that "He declares His words to Jacob, His judgements to Israel," i.e., that the commandments of the Torah are a description of the ways, customs, or behavior of G-d. In some abstract or spiritual way, He Himself performs all the commandments in the Torah, and commands us to do the same simply in order that we emulate Him. When the Temple was destroyed, according to the accusations of the angels in this exchange, G-d transgressed a number of His own commandments, so to speak.

רבש"ע כתבת בתורתך ושפך את דמו וכסהו בעפר

The Angels began:⁹ **"Master of the World, You wrote in Your Torah:**

*... when you shed its blood you must cover the blood with dirt.*¹⁰

After any animal is slaughtered in the ritual manner, its blood must be covered with dirt.

וכאן כתיב שפכו דמם כמים, כי דמה בתוכה וגוי.

In this case, however, it is written:

*O G-d, nations have come into Your inheritance,
They have defiled Your holy Temple,
They have laid Jerusalem in heaps.
They have given the dead bodies of Your servants
to be food to the birds of the sky,
The flesh of Your pious ones to the beasts of the earth.
They have shed their blood like water around Jerusalem,*

8. Deuteronomy 17:8.

9. Similar (although not identical) passages to this occur in *Eichah Rabbah* 1; *Midrash Tehilim* 119:32.

10. Leviticus 17:13.

*And there was no one to bury them.*¹¹

For the blood she shed is still in her;

She set it upon a bare rock;

*She did not pour it out on the ground to cover it with earth.*¹²

The prophet refers here to the population of Jerusalem as an errant woman.

כתבת בתורתך אותו ואת בנו לא תשחטו ביום א'

You wrote in Your Torah:

*You shall not slaughter any animal and its young on the same day.*¹³

וכאן כתיב הבנים נשחטים וכו'.

In this case, however, it is written:

*Mothers and babes were dashed to death together.*¹⁴

כתבת בתורתך וצוה הכהן ופנו את הבית

You wrote in Your Torah:

*And the priest shall command that they empty out the house...*¹⁵

When a house is about to be declared defiled by reason of a plague having attacked its walls, the officiating priest is required to direct those present to first empty the house of all its movable items. This is in order that they not fall under the same declaration of impurity as the house he is about to sentence, for if they were, it would be necessary to purify them or destroy them (if they could not be purified, as is the case with earthenware vessels). We see from this law that G-d is concerned with not causing unnecessary monetary loss to any Jew.

וכאן וישרפו בית האלקים וכל כלי מחמדיה להשחית,

In this case, however, it is written:

They burned the House of G-d

and tore down the wall of Jerusalem,

burned down all its mansions,

*and consigned all its precious objects to destruction."*¹⁶

אי"ל הקבי"ה כלום יש שלום בעולם הואיל ואין שלום אין כלום,

G-d answered them: "Is there any peace in the world, then? Since there is no peace, there is nothing."

11. Psalms 79:3

12. Ezekiel 24:7.

13. Leviticus 22:28.

14. Hosea 10:14. [The source text here quotes a passage I could not identify with any specific Biblical verse: "the children are slaughtered...." The verse quoted here is the one used in the Midrashic passages on which this citation is based.]

15. Leviticus 14:36.

16. 2 Chronicles 36:19.

It is stated in the Mishnah that peace is the vessel for all blessing, meaning that without peace, there is no point in G-d bestowing His blessing on the world, for inasmuch as there is no vessel to contain it, it will just dissipate. We are taught specifically that it was the *second* Temple that was destroyed on account of the causeless hatred amongst the Jewish people (whereas the first Temple was destroyed on account of other sins), yet the verses quoted all refer to the destruction of the first Temple (which occurred during Biblical times, while that of second Temple was post-Biblical). However, that the same sorts of suffering occurred in the second destruction, and there is also no reason to assume that the verses referring to the first destruction do not refer prophetically to the second destruction as well.

וכ"ז רמזה לנו התורה בפי הזה

All this alluded in this verse quoted above, as follows:

כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לדם היינו ושפך את דמו וכו'.

"If something be too complicated for you to judge, whether it be between two types of blood"—this refers to the angel's query regarding why G-d did not follow His own law regarding shedding blood and did cover the blood with dirt.

בין דין לדין היינו אותו ואת בנו כו' כנ"ל.

"...or two different cases..."—this refers to the angel's query regarding why G-d did not follow His own law regarding not slaughtering an animal and its young on the same day.

ובין נגע לנגע היינו וצוה הכהן כו' כנ"ל.

"...or types of plague..."—this refers to the angel's query regarding why G-d did not follow His own law regarding saving property and possessions.

והתשובה לכל זה

The answer to the angels is alluded to in the next phrase:

דברי רבות בשעריך שע"י המריבות והעדר השלום שבהם גורם לכל זה,

"...an argument in your gates..."—arguments and lack of peace brings all this about.

ומסיים

The verse then concludes:

וקמת ועלית אל המקום שע"י ירושלים עיר שחברה לה יחדיו שבה נעשו כ"י חברים

"...go up to the place that G-d your G-d will chose"—for Jerusalem is ***"the city that is altogether united"***¹⁷; in it all become friends.

Jerusalem existed before the Temples were destroyed, of course, so what is meant here is obviously more than a physical ascent to the physical city of Jerusalem. Rather, what is meant is an ascent to the

17. Psalms 122:3.

ideals embodied in the idealized vision of Jerusalem as the center of the Torah and Divine revelation on earth. This is embodied in the name Jerusalem, which means “total awe” (*Yerushalayim* → *yirah shalem*), or absolute awareness of being in the presence of G-d.

וע"י התורה יתאחדו ויתווך ביניהם השלום

Also, the study of the Torah unites and makes peace amongst people.

3

ולא ירבה לו נשים....

“He shall not have many wives....”¹⁸

This one of the laws concerning kings.

שער המצות, פרשת שופטים

גודע מ"ש רז"ל, שהמלך מותר לישא ח"י נשים.

Sha'ar HaMitzvot, parashat Shoftim

As is known, our sages state that this means that a king is permitted to have up to eighteen wives.¹⁹

This is based on the fact that when King David had six wives, and God told him, “I would add to these similarly and similarly again.”²⁰

וראיתי לכתוב טעם אל חשבון הזה.

I would like to explain this number.

דע, כי בהתלבש המוחין דז"א מצד אבא, בנה"י דאבא.

Know that the facet of its intellect that *Z'eir Anpin* receives from *Abba* is vested first in *netzach-hod-yesod* of *Abba*.

In order to be transmitted to *Z'eir Anpin*, the intellect or mentality of *Abba* must first be vested in *Abba's* own *netzach-hod-yesod*, or triad of actualization.

והמוחין דיליה דמצד אימא, בנה"י דאימא.

Similarly, the intellect it receives from *Ima* is first vested in *netzach-hod-yesod* of *Ima*.

ואח"כ מתלבשים נה"י דאבא, בנה"י דאימא. ואח"כ מתלבשין הנה"י דאימא, עם כל הבחי' הנזכר אשר בתוכם, ונכנסין תוך ז"א,

Then, the *netzach-hod-yesod* of *Abba* are vested in the *netzach-hod-yesod* of *Ima*. After this, the *netzach-hod-yesod* of *Ima*—together with all the aspects of Divine light that we have said are vested in them—enter *Z'eir Anpin*.

18. Deuteronomy 17:17.

19. *Sanhedrin* 21.

20. 2 Samuel 12:8.

ונקראים צלם דאבא וצלם דאימא,

These mentalities derived from *Abba* and *Ima* are called the Image (*tzelem*) of *Abba* and the Image of *Ima*, respectively.

ומוכרח הוא שגם שני מלכיות דאוי"א, נכנסו עמהם, כי הלא הם למטה מן הנהי"י.

The two sub-sefirot of *malchut* within *Abba* and *Ima* must perforce enter *Z'eir Anpin* with them, since they are lower than *netzach-hod-yesod*.

Thus, they are "forced" into *Z'eir Anpin* by the descending triads of *netzach-hod-yesod* of *Abba* and *Ima*. Thematically, this means that expression (*malchut*) is intrinsically tied to the drive toward self-actualization (*netzach-hod-yesod*).

ואלו ב' המלכיות הם בחי' ב' העטרות, של שני היסודות דאוי"א כנודע.

These two sub-sefirot of *malchut* are actually the two "crowns" of the two sub-sefirot of *yesod* of *Abba* and *Ima*, as is known.

והנה בחי' נהי"י דאבא או דאימא, שהם ספירות זכרים, הם בז"א לצורכו, ולצורך היותם כלים אל ג' מוחין שבו כנזכר.

Now, the sub-sefirot of *netzach-hod-yesod* of *Abba* or *Ima* are masculine sefirot. They are present in *Z'eir Anpin* for its own purposes, in order to act as vessels for his three aspects of mentality, as we said.

The *netzach-hod-yesod* of *Abba* or *Ima* clothe the intellect of these *partzufim*, acting as vessels that transmit these intellects to *Z'eir Anpin*.

אבל ב' המלכיות הם נוקבין כנודע, ואינן לצורך ז"א עצמו, אמנם הם מוציאים לחוץ בחי' לאה, אשר אחורי הדעת דז"א, כי המלכות קשורה ביסוד, ולכן לאה קשורה באחורי הדעת,

But the two sub-sefirot of *malchut* of *Abba* and *Ima* are feminine, and are not present in *Z'eir Anpin* for its own purposes. Rather, they cause the *partzuf* of Leah to egress from *Z'eir Anpin*, which is situated behind the *da'at* of *Z'eir Anpin*. Since *malchut* is connected to *yesod*, Leah is therefore connected to *Z'eir Anpin* at the point behind its *da'at*.

Leah is the higher *partzuf* of *malchut*. The *Netzach-hod-yesod*-triads of the higher *partzufim* are vested in the *chochmah-binah-da'at* of *Z'eir Anpin* in a one-to-one correspondence. Thus, *yesod* (of *Abba* and *Ima*) is vested in *da'at* (of *Z'eir Anpin*). This is why Leah is situated behind the *da'at* of *Z'eir Anpin*.

Generally, Leah is identified with thought and Rachel with speech. Thought is the highest of the three forms of expression (thought, speech, action) and is most closely connected with intellect.

וכבר נתבאר אצלינו בשער זה בסופו, בדרוש כל המהלך ארבע אמות בא"י כו'. ובדרוש קין והבל ותאומות יתרות, כי די בחי' של לאה, יוצאות מאלו שני המלכיות הנזכר, והם אלו: לאה א' דבוקה ביסוד דאבא. והבי' והגי' ביסוד דאימא, המלביש ליסוד אבא, והרביעית באחורי ז"א.

We have already explained...that four aspects of Leah issue from these two *malchuts*, as follows: The first Leah is connected to *yesod* of *Abba*. The second and third are connected to *yesod* of *Ima*, which clothes *yesod* of *Abba*. The fourth

is situated behind *Z'eir Anpin*.

והנה הא' והג', הם הארות דאבא והב' והד', הארות דאימא. וסדרן הן: או"א או"א, כי השתים אשר ביסוד דאימא, הראשונה שבהן, היא הארה דאימא. והשנית, היא הארה דאבא, שיצאת במקום ההוא.

Now, the first and third are radiances of *Abba*; the second and fourth are radiances of *Ima*. Thus, their order is *Abba, Ima, Abba, Ima*, for of the two that are connected to *yesod* of *Ima*, the first is a radiance of *Ima* and the second is a radiance of *Abba* that simply emerges at that point.

והנה ד' מוחין הם באבא, חו"ב וחוי"ג,

Now, there are four aspects of intellect in *Abba*: *chochmah, binah*, and the sources of *chesed* and *gevurah* within *da'at*.

Even though we normally speak of three aspects of intellect, *da'at* includes within in the sources of *chesed* and *gevurah*, meaning the propensity to accept or reject (since the purpose of *da'at* is distinguishing and choosing). This is why the head *tefilin* have four compartments.

וכל הדי הארות אלו, יוצאות בלאה הא'. והג' האחרונות בלאה הב'. והב' האחרונות, בלאה הג'. והארה האחרונה מכלם לבדה, שהן הגבורות דאבא, הם בלאה הדי, החיצונה שבכלם.

All of these four radiances emerge as the first Leah; the latter three emerge as the second Leah; the latter two as the third Leah; and final one by itself—i.e., the states of *gevurah* within *da'at* of *Abba*—emerges as the fourth Leah, which is the most external of all of them.

First, all four aspects of *Abba's* intellect shine together, then only the lower three, then only the lower two, and finally only the lowest one by itself.

גם נמצא, כי המלכות עצמה דאבא, היא נעשית פרצוף א', הנקרא לאה הראשונה. והלכות עצמה דאימא, היא נעשית פרצוף א', הנקרא לאה הב'. ואח"כ לאה הראשונה דאבא, מוציאה הארתה לחוץ, ובוקעת עד מקום לאה הב', שהיא מלכות דאימא, ויצאה שם ונעשית לאה הג'. גם לאה הב' דאימא, מוציאה הארתה, ובוקעת הדעה דז"א, ויוצאת מאחורי העורף דז"א, והיא לאה הדי, הנקראת קשר דתש"ר כנודע.

Furthermore, *malchut* of *Abba* becomes the *partzuf* we have called here the first Leah. *Malchut* of *Ima* becomes the *partzuf* of the second Leah. Then, the first Leah, of *Abba*, shines outward, breaking through to the position of the second Leah, i.e., *malchut* of *Ima*, emerging there and becoming the third Leah. Similarly, the second Leah, *malchut* of *Ima*, shines outward, breaking through the *da'at* of *Z'eir Anpin*, emerging behind *Z'eir Anpin's* neck and becoming the fourth Leah. This is known as the knot of the head-*tefilin*, as is known.

ודע, כי לאה החיצונה שבכולם, כיון שהיא בחוץ לז"א, אין לה זווג אלה עם ישראל, שהוא עצמו ז"א, או עם יעקב, הנודע אצלינו שיוצא גם הוא מן הארת יסוד דאבא, מחוץ לז"א, על דרך לאה הרביעית ממש. אלה שזה דכורא, מן היסוד דאבא. וזו נוקבא, מן המלכות דאימא. ולכן הם מזדווגין יחד.

Now know, that since this fourth, most external Leah is situated outside *Z'eir Anpin*, it couples only with Israel—which is *Z'eir Anpin* itself—or with Jacob, which, as we know, emerges also from the radiance of *yesod* of *Abba* that shines

outside of *Z'eir Anpin*, exactly analogous to this fourth Leah. (The difference between Jacob and the fourth Leah is that the former is male, originating in the *yesod* of *Abba* and the latter is female, originating in *malchut* of *Ima*.) This is why they can couple.

ולאה הא' והג', שהם מלכות דאבא, והארתה היוצאת ממנה, מזדווגים עם יסוד דכורא דאבא. ולאה השניה שהיא מלכות דאימא ממש, מזדווגת עם היסוד עצמו דאימא.

The first and third Leah, which are *malchut* of *Abba* and the radiance emanating from it, couple with the *yesod*—the male—of *Abba*. The second Leah—which is *malchut* of *Ima*, couples with the *yesod* of *Ima*.

והנה היסוד דאבא, הוא הבל בן אדה"ר, ולכן יש לו שני תאומות, שהם הא' והג'. והיסוד דאימא, הוא קין אחיו, ואין לו רק תאומה אחת, שהיא המלכות דאימא ממש,

Now, *yesod* of *Abba* was embodied in Abel, the son of Adam. He was therefore born together with two twin sisters, who embodied the first and third *partzufim* of Leah. *Yesod* of *Ima* was embodied in Cain, who was born with only one twin sister, who embodied the *malchut* of *Ima*, i.e., the second Leah.

כי התאומה האחרת, שהוא הארתה היוצאת מחוץ לז"א, שהיא לאה הרביעית, אינה בפנים סמוכה עם יסוד דאימא, כי היא בחוץ, ואין לה זווג כלל עם היסוד דאימא הנקראת קין.

What would have been his second twin sister—i.e., the radiance of *malchut* of *Ima* that shines forth outside of *Z'eir Anpin*, becoming the fourth Leah—is not situated inside *Z'eir Anpin*, close to *yesod* of *Ima*, but rather on the outside. It therefore does not couple at all with *yesod* of *Ima*, i.e., Cain.

Cain and Abel married their twin sisters.

ודע, כי כל אלו הארבעה, נקראים בשם לאה, אעפ"י שיש לכל אחת מהן שם בפני עצמה, כמו שיתבאר.

Keep in mind that all these four *partzufim* are called Leah, even though they also have individual names, as we will explain.

עוד צריכין אנו להודיעך, כי הנה כל ארבע בחינות לאה האלו, הם מבחינת מוחין דפנימיים דז"א, הנקרא צ' דצלם, אשר כבר נתבאר עניינו במקום אחר.

We must also tell you that these four aspects of Leah derive from the inner mentalities of *Z'eir Anpin*, which is known as the *tzadik* of the *tzelem*, which has been explained elsewhere and will be explained presently.

ונחזור לכותבו פה דרך קצרה, דע, כי המוחין דז"א יש בהם ג' בחינות, והם סוד: ג' אותיות דצלם.

Let us return to this matter, in brief. Know that there are three aspects of the mentalities of *Z'eir Anpin*, alluded to in the three letters of the word *tzelem* ("image").

Tzelem: tzadik-lamed-mem.

ואות הצי, היא המוחין הפנימיים. ושני אותיות ל"מ, הם שני בחינות מקיפים שלהם.

The *tzadik* indicates the inner mentalities while the *lamed-mem* indicates the aspects that surround them.

The "inner mentalities" refers to the nine sub-*sefirot* from *keter* to *yesod*, each compounded of ten sub-sub-*sefirot*, giving $9 \times 10 = 90$, the numerical value of *tzadik*. The numerical values of *lamed* and *mem* are 30 and 40, respectively, referring to the triad of *keter-chochmah-binah* and the four sub-*sefirot* of *keter-chochmah-binah-da'at* considered collectively and compounded of ten sub-sub-*sefirot* each, giving $3 \times 10 = 30$ and $4 \times 10 = 40$. These two ways of considering the intellect and super-intellect are relatively "surrounding" (*makif*), since they do not consider how the intellect is manifest in the emotions. In contrast, the full array represented by the *tzadik* does consider the intellect manifest in the emotions, and is therefore considered "inner" (*penimi*), referring to how the intellect has entered "into" the emotions.

והרי זה בצלם דמוחין דז"א מצד אימא, ועד"ז הם ג"כ במוחין דז"א מצד אבא. ונמצא, שיש צלם מצד אבא, וצלם מצד אימא.

This is true of the *tzelem* of the mentalities of *Z'eir Anpin* derived from *Ima*, and the same is true of the mentalities of *Z'eir Anpin* derived from *Abba*. Thus, there is *tzelem* derived from *Abba* and a *tzelem* derived from *Ima*.

אבל דע, כי עיקר קריאת שם צלם, אינו אלה בלבושין דמוחין שהם נה"י דאימא. כי צלם גימטריא אהיה דיודין, שהוא באימא,

Nonetheless, know that the term *tzelem* refers mainly to garments of the mentalities, i.e., *netzach-hod-yesod* of *Ima*. This is seen in the fact that the numerical value of *tzelem* plus the *kolel* is the same as that of the Name *Ekyeh* spelled out with the letter *yud*, which signifies *Ima*.

Ekyeh: *alef-hei-yud-hei*.

<i>alef</i>	<i>alef-lamed-pei</i>	$1 + 30 + 80$	111
<i>hei</i>	<i>hei-yud</i>	$5 + 10$	15
<i>yud</i>	<i>yud-vav-dalet</i>	$10 + 6 + 4$	20
<i>hei</i>	<i>hei-yud</i>	$5 + 10$	15
			161

Tzelem: *tzadik-lamed-mem* = $90 + 30 + 40 = 160$.

ונמצא, שהנה"י דאימא הם הנקרא צלם, אבל המוחין עצמם שהם האורות, אינן נקראים צלם.

Thus, *netzach-hod-yesod* of *Ima* are termed the *tzelem*, but the mentalities themselves, i.e., the lights, are not termed *tzelem*.

Relative to each other, the *chochmah-binah-da'at* of the *partzuf* are "lights" while the *netzach-hod-yesod* are the "vessels," as stated above.

וגם הנה"י דאבא, שהם הכילים דמוחין האחרים, הם ג"כ נקראים צלם, לפי שכאשר נכנסין הנה"י דאבא תוך נה"י דאימא ומתלבשין בתוכה, כנ"ל בתחלת הדרוש, וכאשר הארתם יוצאת לחוץ, מוכרח הוא שיעברו דרך נה"י דאימא, הנקראים צלם, והארתם מתלבשת תוך הארת נה"י דאימא, אף בצאתם לחוץ, ולכן נקרא צלם גם

הוא. באופן, כי הם צלם א' דאבא, וצלם א' דאימא, שהם בחי' הכלים, הנקראים נה"י. אבל המוחין שלהם אינן נקרא צלם.

Netzach-hod-yesod of *Abba*, which also serve as vessels for other mentalities, are also termed *tzelem*, for when *netzach-hod-yesod* of *Abba* enter *netzach-hod-yesod* of *Ima* and are vested in them—as we mentioned in the beginning of this exposition—and their radiance shines forth outside, it must pass through *netzach-hod-yesod* of *Ima*. It is therefore also termed *tzelem*. There is thus a *tzelem* of *Abba* and a *tzelem* of *Ima*, both of which are vessels, i.e., *netzach-hod-yesod*. But their respective mentalities are not termed *tzelem*.

ונחזור לענין, כי הצי' הוא בנה"י דאימא או דאבא. והלי' בחג"ת. והמ', בחב"ד. כי ג' אותיות צלם, כוללים כל י"ס דאימא, הנקראים אהיה דיודין כמנין צלם.

To return to our subject: the *tzadik* of *tzelem* refers to *netzach-hod-yesod* of *Ima* or *Abba*; the *lamed* of *tzelem* refers to *chesed-gevurah-tiferet*; and the *mem* of *tzelem* refers to *chochmah-binah-da'at*. For the three letters of *tzelem* comprise all ten sub-*sefirot* of *Ima*, alluded to in the Name *Ekyeh* spelled out with the letter *yud*, this having the numerical value of *tzelem* as above.

גם נודע, שהמ' דצלם, הם המוחין המקיפין העליונים. והם מוחין בלי לבושים וכלים דאימא. אבל הלי' דצלם, הם מוחין המקיפים השניים, והם מוחין תוך כלים דחג"ת דאימא. וכן הצי' דצלם, הם מוחין פנימיים, והם מוחין תוך כלים דנה"י דאימא.

It is also known that the *mem* of *tzelem* signifies the higher surrounding mentalities, these being the mentalities that are not vested in garments or vessels of *Ima*. But the *lamed* of *tzelem* signifies the secondary surrounding mentalities, these being the mentalities that are vested in the vessels of *chesed-gevurah-tiferet* of *Ima*. Similarly, the *tzadik* of *tzelem* signifies the inner mentalities, these being the mentalities vested in the vessels of *netzach-hod-yesod* of *Ima*.

<i>tzadik</i>	inner mentalities	vested in <i>netzach-hod-yesod</i> of <i>Ima</i>
<i>lamed</i>	secondary surrounding mentalities	vested in <i>chesed-gevurah-tiferet</i> of <i>Ima</i>
<i>mem</i>	higher surrounding mentalities	not vested

ונמצא כפי זה, כי כמו שיוצאין די' בחינות לאה, ממחוי' דפנימיים הנקרא צ' דצלם. כך יוצאים די' בחינות אחרות, ממחוי' המקיפין השניים, הנקרא לי' דצלם. כי גם שם יש כלים דאימא. אבל במחוי' מקיפין עליונים. הנקרא מ' דצלם, אין יוצאין מהם שום בחינה של לאה כלל, לפי שאין בחי' לאה נעשית מן המוחין, אלה מן המלכיות של הכלים דאימא או דאבא כנ"ל. והנה אלו המקיפין העליונים, הם בלתי כלים כלל כנ"ל, ולכך אין בהם בחי' לאה כלל.

According to this, it follows that just as four aspects of Leah issue from the inner mentalities alluded to by the *tzadik* of *tzelem*, so do four other aspects of Leah issue from the secondary surrounding mentalities, alluded to by the *lamed* of *tzelem*. For they also possess vessels of *Ima*. But no aspect of Leah issues from the higher surrounding mentalities alluded to by the *mem* of *tzelem*. This is because

the *partzuf* of Leah is not produced from unvested mentalities, but rather from the *malchut's* of the vessels of *Ima* or *Abba*, as stated above. These higher surrounding mentalities possess no vessels at all, as we said, and therefore they produce no aspect of Leah whatsoever.

אבל דע, כי ארבעה בחי' לאה, אשר במוחין המקיפין השניים, הנקראים לי' דצלם כנוכר, נקראים אה"ל, תמורת לאה.

Nonetheless, know that the four aspects of Leah produced from the secondary surrounding mentalities alluded to by the *lamed* of *tzelem* are termed "tent," rather than Leah.

Leah is spelled *lamed-alef-hei*, and the word for "tent" (*ohel*) is spelled *alef-hei-lamed*. These two words are thus permutations of each other.

לפי שהם בחי' אורות מקיפין, אל בחי' לאה דמוחין פנימיים. ולכן נקרא אה"ל, כדמות האה"ל המקיף על האדם, כך בחי' לאה שבמקיפין, נעשין אוהל אל בחינות לאה הפנימים. ועל אלו המקיפין רמו הכתוב, באומר ויבא באהל לאה.

This is appropriate, for a tent surrounds and encompasses a person. Similarly, the Leahs produced by the secondary surrounding mentalities are like a tent that surrounds the Leahs produced by the inner mentalities. It is to these surrounding Leahs that the Torah alludes when it says, "and he went...into the tent of Leah."²¹

גם בחי' אלו נקראים ירושלים של מעלה, פירוש: כי נודע כי רחל נקראת ציון, והיא רחמים. ולאה נקראת ירושלים, והיא דינא. ולאה העליונה שבמקיפין, נקרא ירושלים של מעלה.

These are also termed "the heavenly Jerusalem," meaning: it is known that Rachel is termed Zion, which is the merciful aspect of Jerusalem, while Leah is termed Jerusalem, which is the severe aspect of Jerusalem. The higher Leahs, produced by the surrounding mentalities, are called "the heavenly Jerusalem."

ונמצא, כי יש חילוק בין גי' אותיות צלם,

It follows that there is a difference between the three letters of the word *tzelem*:

והוא כי באות צי' דצלם, שהם המוחין דפנימיים, יש שם בחינת לאה ורחל, כי הנה הנה"י דאימא, מתלבשות תוך חב"ד דז"א. ונמצא שמלכות דאימא, מוציאה הארתה כנגד אחורי הדעת, ונעשית לאה.

The *tzadik* of *tzelem*, which indicates the inner mentalities, possesses aspects of Leah and Rachel. For the *netzach-hod-yesod* of *Ima* become invested in the *chochmah-binah-da'at* of *Z'eir Anpin*. Thus, *malchut* of *Ima* gives forth its radiance opposite the back of *da'at* of *Z'eir Anpin* and becomes Leah.

והנה היסוד דאימא מגיע עד החוזה, ושם נגמר ונשלם, והאורות מתגלים משם ולמטה. ואז מכנגד החוזה ולמטה, שהם אורות מגולים, יוצא רחל באחורי ז"א.

Yesod of *Ima* which includes the lights of *netzach* and *hod* of *Ima* reaches until the

21. Genesis 31:33.

chest of *Z'eir Anpin*, where it concludes, and its lights are revealed there and shine from there downward. Then, opposite the chest of *Z'eir Anpin* and downward, where revealed light shines, Rachel issues from the back of *Z'eir Anpin*.

והנה רחל היא הספירה העשירית דעולם האצילות בכללות, ונקראת מלכות דכללות עולם דאצילות כולו. אבל לאה, היא מלכות פרטית דאימא דאצילות.

Now, Rachel is the tenth *sefirah* of the world of *Atzilut* in general, and is termed *malchut* of the world of *Atzilut* overall. In contrast, Leah is only the *malchut* of *Ima* of *Atzilut*.

ובאות לי דצלם, שהוא המקיפין השניים, יוצאת בחינת לאה, כי גם שם בחינת מלכות דאימא כנ"ל, וממנה נעשית. אבל רחל אינה יוצאת שם לטעם הנ"ל,

From the *lamed* of *tzelem*, which indicates the secondary enveloping mentalities, issues Leah, for it includes also *malchut* of *Ima*, as mentioned, from which Leah is made. But Rachel does not issue from there, for the reasons mentioned which we will review now.

הא' הוא, כי רחל אינה יוצאת שם לטעם הנ"ל, הא' הוא, כי רחל אינה יוצאת ממלכות דאימא, אבל היא ספירה בפני עצמה העשירית שבאצ"י ואינה יוצאת אלה למטה במקומה, כנגד אחורי החזה דז"א.

Firstly, because Rachel does not issue from *malchut* of *Ima*; rather, it is a *sefirah* on its own, the tenth of *Atzilut*, and issues only below, in its own place, opposite the back of the chest of *Z'eir Anpin*.

ועוד טעם ב', כי צ' דצלם נתלבשה תוך ז"א, ויש בה בחינת אור מכוסה עד החזה, שמשם יוצאת לאה. ובחינת אור מגולה מן החזה ולמטה, שמשם יוצאת רחל. אבל אות לי דצלם, לא נתלבשה בז"א, ואין שם בחינת גילוי וכסוי של אורות.

Secondly, the *tzadik* of *tzelem* is vested within *Z'eir Anpin*, and part of its light is covered until the chest of *Z'eir Anpin*, from where Leah issues. The other part is the revealed light that exists from the chest of *Z'eir Anpin* downward, from where Rachel issues. But the *lamed* of *tzelem* is not vested within *Z'eir Anpin*, and is not manifest as covered and exposed light.

ובאות מ' דצלם, שהם מקיפין העליונים, שהם אורות מוחין בלתי כלים, אין שם לא לאה ולא רחל, לסיבות הנ"ל.

From the *mem* of *tzelem*, which indicates the higher enveloping mentalities, which in turn are mental lights without vessels, neither Leah nor Rachel issue, for the above reasons.

והנה נתבאר, כללות צלם דאז"א.

We have thus explained the overall phenomenon of the *tzelem* of *Abba* and *Ima*.

ועתה נבאר בחינות אחרות, והוא, כי נודע שיש מוחין וצלם דקטנות, דזמן דיניקה דז"א מאו"א. ויש צלם ומוחין דגדלות דז"א מאו"א.

We will now explain something else: It is known that there exist in *Z'eir Anpin* immature mentalities and their *tzelem*, which are operative when *Z'eir Anpin* nurses from *Abba* and *Ima*, and there exist mentalities and their *tzelem* when *Z'eir Anpin* receives mature intellect from *Abba* and *Ima*.

והרי הם ג' בחינות, ונחלקים לג', ואלו הן:

These two states²² are divided into three:

בחינה ראשונה, הם המוחין דקטנות דיניקה, והם שמות של אלהים. בחינה ב', היא כאשר נכנסין בו הו"ק דמוחין דגדלות. בחינה ג' היא, כשנכנסין גם ג"ר דמוחין דגדלות.

The first is the immature mentality of nursing. These mentalities are indicated by Names *Elokim*. The second is when the six extremities, i.e., emotional sub-*sefirot*, of mature mentality enter *Z'eir Anpin*. The third is when the three upper sub-*sefirot*, those of the mentality of *Abba* and *Ima* of mature mentality also enter *Z'eir Anpin*.

וטעם התחלקות המוחין דגדלות לשני בחינות, הוא, לפי שנודע, כי כשנכנסין ג"ר דמוחין דגדלות, הם דוחין את המוחין דקטנות למטה, ויורדין תחלה בגרון דז"א, ואח"כ יותר למטה עד היסוד, כמבואר במקומו, ויתבאר לקמן. אבל כשנכנסין ו"ק בלבד דמוחין דגדלות, אין המוחין דקטנות נדחין למטה, אבל עומדין יחד עמהם.

Mature mentality divides into two stages is because, as is known, when the three upper sub-*sefirot* of mature mentality enter, they push out the immature mentality. The latter descend first to the throat of *Z'eir Anpin*, and then further down, to the *yesod* of *Z'eir Anpin*, as is explained in its context, and will be explained further on. But when the six extremities of mature mentality enter by themselves, the immature mentality is not expelled below; rather, it remains with them.

ונמצא כי שתי בחינות הם: לפי שבזמן היותם מחוברים ו"ק דמוחין דגדלות, עם המוחין דקטנות, מחמת התחברותם והכאת אורותיהם זה בזה, מוציאין בחינות הארות אחרות, שאינן כערך בזמן היותם מוחין דקטנות לבדם.

It follows that there are two states because when the six extremities of mature mentality are conjoined with the immature mentality, their coexistence and the collision of their mutual lights produces new states that are different both than what exists when the immature mentality functions by itself and what exists when mature mentality functions by itself.

והנה כפי הנזכר, נמצא כי בזמן היות קטנות לבדו, או יוצאין ארבע הארות לבדו, הנקרא לאה ג"כ. אבל בבחינה האמצעית שהם מוחין דקטנות, עם מוחין דז"ק דגדלות, או יש עשרה הארות הנקרא לאה. והם

According to what we have said, it follows that when immature mentality functions on its own, only four radiances issue, all termed "Leah." Similarly when mature

22. Emended according gloss of Rabbi Shalom Sharabi.

mentality functions on its own, four other radiances issue, also termed “Leah.” But during the intermediary stage, when the immature mentality functions together with the six extremities of mature mentality, there are ten lights termed “Leah.” These are:

ארבע הארות דמוחין דקטנות, ע״ד הנ״ל. והם: מלכות דאבא, דבוקה במקומה עם היסוד דאבא. ומלכות דאימא במקומה, עם היסוד דאבא שבה. והארת מלכות דאבא, שיצאה במקום המלכות דאימא סמוכה לה. והארת מלכות דאימא, שיצאה לחוץ באחורי הדעת דז״א, הנקרא קשר של תפילין. ועתה שיש אורות רבים, והם מוחין דקטנות וז״ק דגדלות, נוסף כה במלכות דאבא, להוציא עוד הארה אחרת שלישית מחוץ לז״א, הסמוכה עם לאה החיצונה דאימא.

1. The four radiances of immature mentality, explained above:

- a. *malchut* of *Abba*, remaining in its place, clinging to *yesod* of *Abba*,
- b. *malchut* of *Ima*, in its place, with the *yesod* of *Abba* present within it,
- c. the radiance of *malchut* of *Abba*, which issued from the place of *malchut* of *Ima* and remains nearby, and
- d. the radiance of *malchut* of *Ima*, which issued outward behind the *da'at* of *Z'eir Anpin*—this being known as the neck-knot of the head *tefilin*.

2. Now that there are additional lights—the immature mentalities together with the six extremities of mature mentality—additional power is lent to *malchut* of *Abba*, enabling it to emanate a third radiance out of *Z'eir Anpin*, next to the external Leah of *Ima*.

והרי הם ה' בחינות לאה דמוחין דקטנות, ג' ממלכות דאבא, ושנים ממלכות דאימא.

Thus, there are five varieties of Leah on the level of immature mentality—three from *malchut* of *Abba* and two from *malchut* of *Ima*.

ועד״ז יש ה' בחינות לאה אחרות, ממוחין דז״ק דגדלות, ע״ד הנזכר ממש.

Similarly, there are five additional varieties of Leah derived from the six extremities of mature mentality that coexist at this stage with the immature mentality, exactly along the lines of the five detailed above with regard to the immature mentality.

והנה הטעם, למה מלכות דאבא הוציאה ג' הארות. ומלכות דאימא שתיים. הטעם הוא, כי אין לה מקום שלישי, במקום שיכה הארתה שם, ותוציא הארה שלישית. כי מלבד ז״א, אין עוד מקום אחר. אבל מלכות דאבא, היו לה ג' מקומות, להתפשט שם הארותיה, ולכן יש לה ג' הארות.

The reason why *malchut* of *Abba* emanates three radiances and *malchut* of *Ima* only two is because the latter does not possess a third place where its radiance

could collide and produce a third radiance. For other than *Z'eir Anpin*, there is no other place where this could occur. In contrast, *malchut* of *Abba* had three places where its radiance can spread. It therefore produces three radiances.

Malchut of *Abba* can “collide” both with its own level, with *Ima*, and with *Z'eir Anpin*. *Malchut* of *Ima* can “collide” only with its own level and with *Z'eir Anpin*.

וכבר נתבאר לעיל טעם, למה אנו חוזרין למנות פעם אחרת, כל ארבע הארות דקטנות, ודי דגדלות. ולא היה לנו למנות, רק שני הארות הניתוספות עתה, אי בגדלות ואחת בקטנות. אבל הטעם הוא, כי עתה שיש אורות רבים מעורבים בו, ודאי שאין אלו ההארות היוצאות עתה, דומות אל הארות שהיו יוצאות בזמן קטנות לבדו, או בזמן גדלות לבדו. כי ארבע הארות דזמן העירוב, הם מאירות ומעולות יותר, מארבע הארות שיצאו בזמן הקטנות לבדו. והם גרועות, מן ארבע הארות היוצאות בזמן הגדלות לבדו.

We have already explained why we count again all four radiances from the immature mentality and all four from the mature mentality, while it would appear that we should count only the two radiances added at this point—one from the mature mentality and one from the immature mentality. The reason is that now that there are several mixed in it, the radiances that issue now are certainly not similar to the radiances that issue during pure immaturity or pure maturity. The four radiances of the period of admixture are brighter and of a higher order than the four radiances that issued during pure immaturity and inferior to the four radiances that issue during pure maturity.

והרי נתבאר י"ח בחינת לאה, היוצאות למעלה בג' זמנים הנזכרים, וכלם מן המלכיות דא"א.

We have thus expounded the existence of 18 types of Leah, which issue above during the three periods of mental maturity of *Z'eir Anpin* mentioned. And all of them issue from the *sefirot* of *malchut* of *Abba* and *Ima*.

ובזה יתבאר טעם, למה המלך רשאי ליקח י"ח נשים, לפי שכבר יש דוגמתם למעלה. אבל יותר מי"ח אינו רשאי ליקח, כיון שאין דוגמתן למעלה.

We can now understand why the king is allowed to have up to 18 wives: for their analog exists above in the spiritual realm. But he is forbidden to have more than 18, for there is no spiritual precedent for this.

וא"ת אי"כ, למה הוא רשות ליקח י"ח נשים, ולמה אינו מצוה וחובה עליו ליקחם. והענין הוא זה, כי אלו הי"ח אינן נמצאות יחד בזמן אחד, אמנם הם בג' זמנים. ועוד שכל בחינה מהי"ח היא נפרדת מחבירתה, ואינן במקום אי, ולכן אינו מחויב ליקח כולם.

If you ask: if this is so, why is he only *allowed* to have 18 wives, rather than *required* to have this many? This answer is: these 18 Leah's do not exist together at any one time, but they rather exist in three separate times. Furthermore, each of the 18 types of Leah is separate from the others, and they do not exist in the same realm. The king is therefore not required to have wives corresponding to all of them at once.

גם בזה יובן טעם, למה המלך נתחייב במצוה זו, ולא שאר בני אדם כולם. והטעם הוא, כי כל אלה הי"ח, הם בחינת מלכיות כנזכר, והם ראויות אל המלך לבדו, ולא ההדיוט בכלל זה.

We can also now understand why specifically the king is obligated to observe this commandment, and not everyone else. The reason is because all these types of Leah are aspects of *malchut*, as we have pointed out, any they are thus suited only for the king, and not for ordinary people at all.

The mental state between immaturity and maturity apparently alludes to adolescence, which is a confused mixture of immaturity and nascent maturity.

In our task of spiritualizing the world, of making the world a home for G-d, we must in certain contexts assume the leadership ("king") role, directing the affairs of our private "kingdom" so that whatever happens to be in our domain is orchestrated so as to serve this purpose. It would seem from the above discussion that in order to be a proper "king," we must be able to be marry 18 "wives," i.e., we must be able to relate to the 18 archetypal types of feminine mentality. As we have said repeatedly, feminine mentality is the drive to actualize Divinity in the real world. These 18 types of feminine mentality cover the full span of this drive, from immature, through adolescent, to mature. Each type of mentality has its context wherein it is relevant, and the optimal king must know when to "wed," i.e., when to manifest his kingship, through each.